

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan zvečer, ismail nedelje in pravnike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 26 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne osira. — Za ostanke plačuje se od štiritopne peti-vrate po 12 h, če se ostanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, ostanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna Tiskarna“ telefon št. 85.

Slovenska višja trgovska šola.

Predlog združenih odsekov trgovske in obrtniške zbornice za Kranjsko, da naj se izvoli odsek, ki naj se posvetuje o vsem, kar treba ukreniti, da se ustanovi slovenska trgovska akademija in o tem stavi zbornici predloge in pa da naj se v ustanovni zaklad te šole odmeni 30 000 kron, je zbornični II. tajnik dr. Viktor Mur-nik v sobotni slavnostni seji zbornice utemeljeval nekako takole:

Častita zbornica! — Menda ga ni človeka na svetu, ki ne bi bil izkusil že sam na sebi, da je življenje borba, če tudi dostikrat samo z namišljenimi sovražniki. Bolj kakor kdo drug čuti pa vso težo boja za obstoj trgovca, in zastopati njega prid in korist, se pravi, lajšati mu ta boj. Komur pa je dana ta naloga, jo že izvrši v precejšnji meri, če preskrbi trgovcu orožje, s katerim more uspešno bojevati ta boj.

Upam, da ne zadenem ob ugovor, če trdim, da je jako izdatno orožje trgovcu dobra izobrazba. Velikanski gospodarski razvoj našega časa in vsled tega skoro do neznosnosti narasla konkurenca zahtevata najmanj, da ima naš trgovec vsaj tako dobro orožje, tako dobro izobrazbo, kakor tujec. In ta tujec, ima izvrstne orožarne, ki ga preskrbujejo z najboljšim orožjem, naši trgovci pa si morajo svoje orožje večinoma kovati sami. Priznali mi pa boste, da je dolžnost tistih, katerim je izročena skrb za procvit trgovstva, tudi ta, da trgovstva in njegovega naraščanja v tem oziru ne prepuste samemu sebi. Sicer samouk ni redka prikazen pri nas, ali ravno to je dokaz, da ni dane zadostne prilike, da bi si naš trgovski stan na veliko lažji način, kakor je samouku mogoče, pridobil tisto izobrazbo, ki jo je danes vsakemu trgovcu neobhodno potreba. Izpopolniti je torej treba naše trgovsko šolstvo, da se omogoči večje razširjenje temeljite strokovne, kakor tudi splošne izobrazbe, ki jo danes zasledimo le pri posebno inteligentnih in vztrajnih naših trgovcih.

Saj tega mi menda ni treba utemeljevati, da šola tudi more trgovcu dati

trgovsko izobrazbo. Seve, dovršenega trgovca šola ne more ustvariti, kakor tudi univerza ne pošilja n. pr. že dovršenih sodnikov med svet. Izumirajo pa še tisti, ki delajo trgovcu ta poklon, da mu ni treba tega, kar je treba za vsak drug poklic, — omike, redki so tisti, ki pravijo, da šola trgovcu ne more dati ničesar, da je zanj nepotrebna zlasti višja trgovska šola. Najboljši dokaz za ekzistenčno pravico teh šol je njih čim dalje večji razvoj tako v Avstriji kakor v inozemstvu; zlasti na Nemškem, kjer se je trgovina in industrija zadnji čas povzpela do nenadane višine, meri razvoj trgovskih šol na najvišji cilj: na trgovske visoke šole, spojene z vseučilišči. Celo praktična Amerika, kjer je baje razširjeno mnenje, da je najboljša začetni trgovino kot „laufour“, je priznala potrebo teorije za trgovca; poleg šol za praktično izobrazbo trgovca imajo Zedinjene države že zdavnaj tudi šole za teoretično izobrazbo, takozvane „commercial colleges“.

Kranjska in sploh Slovenci nimajo nobene višje trgovske šole ali, kar je isto, trgovske akademije, to je šole, ki bi dala učencem tisto količino izobrazbe, kakor višje srednje šole, višji gimnazij ali višja realka, in jih vsled tega vposobil za vojaško službo enoletnega prostovoljca. V Ljubljani je pač zasebna trgovska šola. Ta šola se je ustanovila med prvimi te vrste v Avstriji, njen ustanovitelj si je pridobil lepih zaslug, obiskujejo jo celo inozemci, kar kaže, da izpolnjuje svoje mesto dobro. Toda to mesto je le nižja stopnja na lestevici trgovskega šolstva in na tej stopnji naše šolstvo ne sme ostati. Splošno mnenje je, da ta šola ne zadošča našim potrebam višje izobrazbe, da nam je treba šole, ki bo dopolnjevala to šolo, šole, ki bo stavila svoje abituriente na enako stopnjo z abiturienti višjega gimnazija ali višje realke. Zategadelj pa trgovska akademija ne more biti nobeno konkurenčno podjetje že obstoječi trgovski šoli, če je ob vzvišenem poklicu, ki ga imajo šole, sploh umestno, govoriti o konkurenci; kajti šola ne sme biti predmet, še manj pa produkt spekulacije.

Kar pa je za nas odločilnega pomena, je dejstvo, da nimamo nobene slovenske,

ne višje ne nižje trgovske šole. S tem pa seveda ne mislim reči, da naj bo slovenska višja trgovska šola tako slovenska, da ne bo v njej prostora za noben drug jezik. Če komu, je treba trgovcu znati več jezikov, in zlasti je slovenskemu trgovcu treba znati nemško. Umeje se, da to treba nemščini lepo mesto odkazati na akademiji. Zategadelj bo na njej prostora za obe narodnosti. Toda pred vsem je slovenskemu trgovcu treba znati svoj lastni jezik. Danes pa je položaj tak, da dela slovenskemu trgovcu korespondenca v slovenskem jeziku take težave, da mu je v primeri z njimi dopis v nemščini igrava. To pa izvira od tod, ker je bila doslej vsa izobrazba, kolikor je je mogel užiti slovenski trgovec, nemška, ker naš trgovec večinoma še danes misli nemško, in te misli težko prevede na slovensko, ker se ni učil slovenskih izrazov. Tudi v terminološkim oziru bi bila akademija velike važnosti, začela bi se razvijati tudi slovenska trgovska znanost.

Ker pa je to polje pri nas še malo obdelano, bi se utegnil navesti ugovor proti možnosti ustanovitve akademije, češ, kje dobimo učitelje in kje učne knjige.

Ne zdi se mi težko, na vsem Slovenskem za jedno samo šolo dobiti sposobnih učnih moči — danes, ko snujemo slovensko vseučilišče. Ne morem pa, da ne bi omenil srečnega slučaja današnjega dne. Imel sem namreč priliko seznaniti se s Slovencem, ki je naredil učiteljsko skušnjo za vse predmete višjih trgovskih šol. Pravil mi je, da celo avstrijski Lahi nimajo na svoji višji trgovski šoli v Trstu, dasi obstoji že skoro celo stoletje, nobenega izprašanega učitelja in večinoma tudi učnih knjig ne.

Ugovor glede učnih knjig se mi že zategadelj ne zdi tak, da bi se bilo mnogo pečati z njim, ker tudi na nemških trgovskih šolah igrajo precejšnjo ulogo scripta. Mislim, da niso učne knjige pogoj šole, ampak narobe: šola je pogoj učne knjige. Noben narod ni imel prej učnih knjig, nego šole. In če „še“ za svoje srednje šole nimamo vseh učnih knjig, je vzroka iskati v tem, ker nimamo višjih srednjih šol. Da pa bodo učne knjige tudi za nekaj hitro tu, brž ko dobimo te šole, o tem dvomi danes samo še tisti, ki ne vidi ali noče videti zname-

nitega razvoja slovenskega jezika in slova. Potreba učnih knjig nastane vendar šele s šolami samimi. Kdo pa bo pisal učne knjige, če ni učencev, ki bi jih kupili? Predno ni potrebe, se tudi ne išče pokritja za njo. Saj tudi dežnika niso prej izmislili, predno je padel prvi dež. In velikokrat je deževalo na ta svet, predno se je odprla prva marelja, in velikokrat se je predavalo tudi na nemških šolah, predno je izšla prva nemška šolska knjiga.

Tehtnih razlogov zoper možnost ureditve višje trgovske šole ni. Naj pa bi se nam stavile še take ovire nasproti, moramo jih premagati, napeti nam je vse moči, da jih odstranimo, kajti višja trgovska šola ni samo neobhodna potreba za strokovno izobrazbo našega trgovskega naraščanja, ampak je izredne važnosti tudi v socialnem oziru, valed tega pa tudi največjega pomena za tisti narod, kateremu pripada večina po tej častiti zbornici zastopanih trgovcev. Če izrekam v tej častiti skupščini dandanes nepriljubljeno besedo „narod“, naj se mi ne zamere; končno je vendar trgovski stan del naroda, iz katerega zajema svoje moči, in katerega usoda je tudi njegova usoda.

Ravno v socialnem oziru je trgovska akademija za naše trgovce veliko višjega pomena in večje važnosti, kakor pri kakem drugem narodu. Trgovci in industrialci, za katere ne bi bila akademija nič manjše vrednosti, kakor za trgovce, so največji in najvažnejši del našega srednjega stanu, ki nam mora, ker nimamo plemstva, ne veliko višjega uradništva, in tudi ne denarne aristokracije, nadomestovati tudi višji stan. Važne so naloge našega srednjega stanu v javnem življenju, v javnih zastopih. Zategadelj pa so zahteve, ki se stavijo našim trgovcem in industrialcem glede splošne izobrazbe, tudi večje, da morejo dobro izpolnjevati svoje socialno mesto, ki jim je pri nas odkazano višje kakor drugje. Če je trgovcu že radi njegovega poklica treba splošne izobrazbe, jo je tembolj treba našemu trgovcu.

Tako izobrazbo pa more dati le šola, postavljena na višjo in široko podlago, šola, ki ni samo nekaka rokodelska vežbalnica za rokodelsko izvrševani trgovski obrt.

Ni misliti, da ne bi edina slovenska višja trgovska šola imela zadosti obisko-

LISTEK.

„Iz knjige življenja“.

Spisal Josip Kostanjevec.

(I. zvezek. Založil pisatelj. Tiskal R. Šeber v Postojni 1900.)

II.

... Imel je svoje trdne nazore o realizmu in bil je prepričan, da je bodočnost zagotovljena le z dravemu realizmu.

S temi besedami je Kostanjevec v svoji noveli „Roža“ označil literarno stališče Vrtnika. Ne motim se pa, da so te in vse nadaljnje besede Vrtnikove o naši literaturi in o slovstvenih razmerah v Sloveniji nekaj Kostanjevečev „Credo“, in da je Vrtnik — pisatelj sam. Zdravi realizem je Kostanjevcu v tej „Knjigi življenja“ vse-skozi zvezda vodnica. Zdravje in realnost pa sta v istini glavna znaka vseh teh Kostanjevečevih novel in povestic. Dekadenčne misli in dekadentnega značaja ni v njegovih spisih nikjer. Ljudij mrtve duše, blaznih idej in brez veselja do dela in življenja, takih živih mrtvecev Kostanjevec ne ljubi. Melanholičnim deževnim dnevom in grobnim

nočem se izogiblje; kakor črv vrtajočih, noč in dan žročih in žgočih misli ne pozna. Ne bolezní nego zdravje, ne meglenosti in nejasnosti, nego svetli dan, pozitivnost in istina so mu snovi katere slika s svojim velespretnim peresom vedno in vedno iznova. „Ecce homo!“ — „Glej, takle je človek!“ bi bil tudi primeren naslov njegovi knjigi. Seveda, človek zdravih možganov in zdravega telesa!

Milieu Kostanjevečevih novelic je slovensko malomestje, naši trgi in naše življenje po deželi. Salona s svojo zagatno atmosfero Kostanjevec ne ljubi. Ali tržane s svojimi malimi spletkami, s svojimi filistroznimi idejami, s svojo konservativno moralno, s svojo nekomplirano dušo pozna Kostanjevec docela in natančno.

Zdi se mi pa, da se je učil opisovati jih pri mojstru malomeščanske novele, pri našem največjem pisatelju Janku Keraniku. A to gotovo ni očitanje nego priznanje. Da si je vzel Kostanjevec za vzornika Keranika, dokazuje samó, da ima dober okus in da pozna svoje sposobnosti. Seveda pa s tem še ni rečeno, da Kostanjevec že danes Keranika dosega. Zato je še premlad, in življenje njegovo je bilo doslej prejedno-

lično in preprazno, da bi mogel doseči Keranika v bogastvu tipov in značajev ter v finoči slikanja psiholoških zagonetk. Ali Kostanjevec stremi za to popolnostjo, in vsaka njegova nova novela je tudi nov korak — dalje, višje in globlje.

Kostanjevec pa je že danes, ko nam je položil na mizo I. zvezek svoje „Knjige življenja“, prav dober stilist. Njegova beseda je lepa, pristno slovenska in vseskozi narodna.

In še nekaj je, kar odlikuje Kostanjevca še prav posebno med našimi realisti: velik prijatelj in dober slikar naše narave je. Iz teh njegovih novel je očitno, da se kreta mnogo vsvobodnih nator, da jo opazuje z interesom in z ljubeznijo. Da jo more potem tudi lepo, čustveno in resnično opisati, je samo naravno.

Sedmero novel in povestic je zbral Kostanjevec v svoji prvi knjigi. „Roža“ je najmlajša, a tudi najboljša, pisana najspretnije in psihološko najfinejša. Žal, da ni tudi tehniško vzorna, ter da je poleg opetovanega direktnega pripovedovanja druge ali tretje osebe ušlo pisatelju pod pero tudi nekaj nemotiviranih neverjetnosti.

Najzaokroženejša pa je nedvomno no-

veleta „Brez službe“. To je pretresljiva slika, pisana z najglobljim občutkom in s najistinitnejšim sočutjem za izkoriščevani in zlorabljeni proletarijat. Psihološka stran te novele je dovršena tako, da se njenemu pretragičnemu dojmu pač ne bo mogel odtegniti noben čitatelj. Konec novele nikakor ni neverjeten, pač pa premalo razvit in nekako epigramatično kratek.

Prav lepa, čuta in barv polna je tudi črtica „Zakaj nisi bil mož!“ Zlasti začetno poglavje s svojimi idilskimi detajli je uprav mojstrsko.

Z rahlim humorjem in jedva prikrito satiro je pisana noveleta „Najsrečnejši poštar“. Prizor ob slapu je pisan elegantno in decentno pikantno. Vporaba blebetave papige ob zaključku pa je zares duhovita.

Efermernejše vrednosti sta začetniški povesti „List za listom“ in „Škof“, kateri je smatrati bolj za dodatek. Ideji sta obrabljjeni in obdelava vsakdanjska.

Zaključna novela „Ženitna ponudba“ je najdaljša in očitno zajeta naravnost iz resničnega življenja. Vendar so značaji dokaj šablonski, neizraziti in jedva akicirani. Gotovo pa je novela, ki proti

valcev. Že sedaj je mnogo domačinov na tujih akademijah. Število naših trgovskih akademikov bi se gotovo znatno pomnožilo, ko bi imeli šole doma, kjer bi učenje in življenje ne veljalo toliko, kakor v tujih, večjih mestih. Dasi pa ima akademija v prvi vrsti pomen za sinove naših trgovcev in industrialcev — za bodoče naše trgovce in industrialce, ni brez važnosti tudi za tisto našo mladino, ki ne more upati na samostojno bodočnost. Koliko onih, ki jo dovedejo samo do mature, se poišgubi. Maturoantom, ki nimajo sredstev za visoke šole, se bodočnost ne sme hja ravno. Akademija pa bi sinovom manj premožnih starišev nudila krajšo dobo učenja, po dovršitvi pa lepšo prihodnost, kakor jo ima maturant ob današnji prenapolnjenosti nižjih uradov, ne da bi si pri tem ne pridobili tudi za go uradno službo kvalifikacije. Upati je, da se bo še znamenito razvila industrija na Kranjskem ob njegovem naravnem bogastvu, in da se tudi trgovina razvete v tej zahrbtni deželi Trsta, ki se po zgradbi druge železnice brez dvoma povzpne, in se je nadejati, da se odpravijo tudi druge ovire, ki branijo, da Trst ne zavzema tistega mesta, ki mu gre kot edinemu avstrijskemu emporiju. Lahko se reče, da bo dosti služeb za absolvirane akademike, saj bodo naši trgovci in industrialci gotovo raje vzeli v službo slovenščine zmožne domačine, kakor pa tujce.

Naj preidemo na finančno stran našega vprašanja. Umeje se, da ob svojih sredstvih zbornica ne bi mogla akademije ustanoviti in vzdrževati. Upati pa je, da država, kateri trgovski stan plačuje toliko davka, ne odkloni svoje izdatke podpore napravi, tako važni za trgovstvo, da tudi naša dežela v kljub svoji obremenjenosti ne odreče prispevka, in da tudi mesto Ljubljana pripomore k uresničenju te tudi zanjo pomembne šole.

Koliko bo stala ustanovitev in vzdrževanje, danes seveda še ni mogoče povedati. Praška trgovska akademija se je ustanovila, ko je ustanovni zaklad dosegel znesek 44.211 gld. 47 kr. Zložili so to svoto po večini trgovci in tovarnarji na Češkem. O stroških za vzdrževanje te akademije, žal, nimam podatkov. Pač pa jih imam o akademiji v Inomostu, katere velikost je primernejša našim razmeram. Ta šola stane na leto 70.080 K; 47.000 K pokrije šolnina, 23.080 K pa se razdeli tako-le: ustanove 1800 K, prispevek države 8000 K, dežele 2080 K, trgovske in obrtniške zbornice 3000 K, mestne hranilnice v Inomostu 7000 K, trgovskega gremija 1200 K. Mesto skrbi za šolske prostore in za njih kurjavo in razsvetljavo.

Morebiti se bodo ti stroški zdeli komu tako visoki, da bo mislil, da jih sploh ne bomo zmogli v bližnji prihodnosti. Strahopetna bi bila ta misel, a nas ne sme prisiliti, da bi opustili stvar. Šola je nujna potreba in bo vedno nujnejša, in končno se bo morala ustanoviti. Morda pa poreče kdo, da je ustanovitev te šole stvar drugih faktorjev, pred vsem države. Razmere so pa take, da se je danes državi še celo težko brigati za nove kanone, kaj še le za „uma avilte meče!“ Pa tudi v prejšnjih „boljših“ časih in v kronovinah, na katere siplje

koncu omahne, psihološko zanimiva in pisana spretno. Ženstvu bode nedvomno ugajala prav posebno.

Kostanjevec se je torej v „Knjigi življenja“ pokazal izbornega stilista, dobrega psihologa in finega slikarja narave. Vsi njegovi spisi imajo realno zrno. Iz vseh diha duh domače grude, domačega milieua. Zdravi realizem ima v Kostanjevcu vrlega zastopnika.

Toda mlademu literatu ne gre poleg vrlin prikrivati tudi njegovih nedostatkov. In med temi treba omeniti v prvi vrsti površnost v tehniki. Pripovedovanje v pripovedovanju, predolgi monologi so dojm spisa vsekdar na škodo. In tisto posezanje iz sredine dejanja za deset, dvajset let v minolost ter pogosto skakanje nazaj in naprej arhitektoniki novele ne more biti v okras. ... Drugi nedostatek Kostanjevičevih novel je nenaravni, često prisiljeni in včasih naravnost nemožni dialog. Vsi ljudje ne golčé jednako, in nihče ne govori v prijateljski družbi dolgih sermonov o sebi samem. Zlasti pa se ne omenjajo v afektu docela irelevantne malenkosti in banalne posamesnosti, ki se razumejo same ob sebi. (Glej n. pr. str. 185. in 186.) Direktno pripovedovanje je

država gosteje in gorkaje žarke svoje milosti, so se trgovske šole ustanovile le valed inicijative trgovstva samega ali njegovega zastopstva. Praška akademija so ustanovili češki trgovci in tovarnarji, v Inomostu jo je ustanovila tamošnja trgovska in obrtniška zbornica. Še celo na Nemškem, kjer so s šolami bolj prijazni, se je razvilo trgovsko šolstvo v prvi vrsti na vzpodbudo trgovcev in njih zastopstva. Ni še dve leti tega, kar sta se v Lipakem in Ahenu ustanovili trgovski visoki šoli, združeni z univerzo, oziroma s tehnično visoko šolo; obe vzdržujeta v prvi vrsti dotični trgovski zbornici.

Častita zbornica ne bi mogla lepše osloviti svoje petdesetletnice, kakor če položi temelj trgovski akademiji. Zadnji čas se je v naši trgovski mladini pojavilo gibanje, ki meri na to, da si sama pomore do tega, kar ne dobi od poklicane strani. Kadar se oglasi klic po samopomoči, je to najboljšo znamenje in najboljši dokaz nujne potrebe. Ali naj častita zbornica, ki ima pazno zasledovati vsako gibanje v trgovskem stanu in pametne težnje podpirati moralno in dejansveno, sami sebi pusti ukaželjno našo mladino, da neekonomično pri samoučenju rabi svoje duševne moči?

V Ljubljani, 16. januarja.

K položaju.

„Politik“ poroča, da namerava minister dr. Rezek še pred začetkom parlamentarne zborovanja odstopiti ter napraviti prostor bivšemu mladočeškemu poslancu in načelniku kluba, dr. Englu. Dr. Rezek je izjavil baje opetovano, da pozdravi z veseljem oni dan, ko prepusti svoje mesto parlamentarcu. Dr. Engel in dr. Rezek sta vedno v najbližji zvezi. „Nowa Reforma“ poroča z Dunaja, da se bode vlada pred sestankom državnega zbora z raznimi strankami posvetovala radi volitve predsedništva. Vlada predloži zbornici najprej proračun in železniške predloge, nato zakon o krošnjarstvu. Nagodbeno predlogo si prihrani vlada za kasnejši čas.

Srbski radikalci in sedanja vlada.

Radikalci v Srbiji še danes niso zadovoljni z razmerami v Srbiji, dasi je padel njih največji in najkrutejši nasprotnik, ministrski predsednik Gjorgjević in dasi je moral Milan ostaviti kraljevino za vselej. Radikalci niso zadovoljni s sedanjo vlado, ker je nevtralna ter se skuša spraviti z vsemi strankami in z vsemi skupaj delati na prosep dežele. „Zastava“ se pritožuje, da se sedanja vlada, ki se je smatrala le za provizorno, noče umakniti ustavnemu kabinetu strankarske barve. Sedanja vlada pa je sestavljena iz mož različnih principov. Sestavil jo je kralj sam brez ozira na stranke in na skupščino. Ali kralj Aleksander še danes noče slišati ničesar v strankarskem kabinetu.

Dogodki na Kitajskem.

Princ Čing in Lihungčang sta v soboto in nedeljo podpisala mirovno pogodbo. Princ Chun je določen, da pojde v družbi princa Sua v Evropo, kjer posetita nemško vlado ter ji prineseta osebno zadoščenja za umor poslanika Kettelerja. Zaključna mirovna pogajanja se bodo vršila v Pekinu.

stilistično gotovo težko, ker mora biti za dotičnega pripovedovalca tudi stilistično značilno, efektno zaostreno in predvsem zanimivo. Zategadelj pa je najboljšje, da se pisatelj takim direktnim pripovedim v povesti docela izogne, ter da se tisti dogodki ne pripovedujejo nego vrše. ... Končna in ne najmanjša hiba Kostanjevečeve proze pa je neizbirčnost v rabi atributov in takozvanih „epitetov ornantijev“. Prav ti atributi dajo povesti barvo ter so dokaz o večjem ali manjšem okusu pisatelja in o večjem ali manjšem bogastvu njegove domišljivosti.

Moderna literarna kritika ne vprašuje toliko „kaj?“ — kolikor „kako?“ In v prvi vrsti je zahtevati v povestih psihološkega poglobljenja, finega, okusnega sloga ter elegantne tehnike.

Vsega tega pa Kostanjevcu spričo njegovega velikega pripovednega daru ne manjka, ako le — hoče.

Kostanjevec je vsekakor zanimiva ličnost v našem slovstvu, ki zasluži, da se bavi z njim kritika intenzivnejše, kakor doslej, in da se zanima zanj prav živo tudi naše občinstvo, ki ljubi zdravo berilo!

Ivan N. N.

Lihungčang pa je zopet obolel, menda za Brightovo boleznijo, kar bo pogajanja zopet nekoliko zavleklo. Ekspedicije proti bokserjem pa se še niso prenehale. General Pavel je vdrl v Kiming ter prisilil bokerske tolpe, da so se umaknile v Suanhno ter se ondu razšle.

Vojna v Južni Afriki.

Angleži ponujajo Burom mir. Lord Kitchener je angaževal več odličnih Burom ali inozemcev ter jih pošilja v taborišče nasprotnika, da bi posredovali za mir. Ali vse te mirovne komisije v Pretoriji in v Bloemfonteinu niso opravile ničesar. Da, Buri so celo pokazali, da smatrajo tiste svoje ljudi, ki so se dali Kitchenerju zlorabiti, za izdajalce burske domovine. „Daily Mail“ poroča, da so Buri tri take mirovne posredovalce pri Lindleyu prijeli, enega ustrelili, dva pa bicali. Kitchener je poslal k Burom tudi ujetega burskega poveljnika Schoemanna, ki se ni vrnil več. To je pač dokaz, da Buri ne marajo miru, nego da še vedno upajo na zmago. Predrzni so vedno bolj. 12. t. m. zjutraj je poveljnik Bayer z 800 Buri razdril brzozavno svezo s Kraalsfonteinom ter napadel tretji kolodvor na jugu Pretorije. Angleži so jih sicer pregnali, ali glavni svoj namen so Buri dosegli vendarle, razstrelili so namreč železniško progo pri Kraalsfonteinu. Lord Kitchener je 13. t. m. javil iz Pretorije, da se je pripetilo več bojov z Buri, ki so bili pregnani. Izgube so bile na obeh straneh malenkostne. V nekem boju pri Senekalu je padel baje burski vodja Duprez z 8 možmi. Pri Middelburgu pa so Buri vrgli generala Knoxa nazaj. Porušili so pri Zuurfonteinu železniško progo v Johannesburgu ter prodrli do Witwaterranda. Delarey stoji s svojimi Buri na Krügersdorpu, tako da obdajajo Pretorijo Buri okoli in okoli. Dewet je nevaren mestu Kroonstad. Napad Burom na mesto Belfast se je 7. t. m. docela posretil. Garnizija se je morala udati, nato so Buri popolnoma porušili železnico in brzozav. Angleži ob železniški progji se polagoma umikajo v Pretorijo. 9. t. m. je general Bruce Hamilton bežal s stanovniki in begunci iz Bulfonteina v Smaldeel. A tudi položaj v Kaplandiji je za Angleže jako žalosten. „Daily Mail“ je dobila iz Pretorije poročilo, da se v Kaplandiji tako dolgo ne more ukreniti ničesar večjega, dokler Kitchener ne dobi vsaj 30.000 novih vojakov. V „Daily News“ pa je priobčil vojni poročevalec Hales, ki se je vrnil iz Južne Afrike, članek, v katerem izraža bojazen, da se pridružijo vsi Holandci Burom, ki imajo orožja in streljiva v izobilju. Ako se dvignejo Holandci sedaj, spravijo Kitchenerja v največjo nevarnost s tem, da mu porušijo železnice. Holandci morejo poslati na boj 35.000 mož, in Kitchener se bo moral umakniti skozi Kaplandijo k morju, odtam pa začeti vojno iznova ter prebiti se nazaj v Transvaal in Oranje. 100.000 mož na konjih je treba pripraviti in še nadaljnjih 100.000 za reservo, kajti le tako bo možno Burom dokazati, da je njih „veličastni, junaški boj vendarle zaman“. V Kaplandiji delajo burske kolone Hertzoga in Branda na zahodu in Kruitzingerja na vzhodu lepe napredke. Zadnjeimenovani koloni se pridružili prebivalci okraja Murraysburga ter zasedli defilé Springfontein. Holandci se očitno upirajo Angležem, ki hočejo, da jim odstopijo konje ter jih podpirajo.

Dopisi.

Iz Novega mesta, 13. januarja. Ko so že od vseh strani slavni „Slovenčevi“ dopisniki dokazali, kako častno je propadel nemški — brezdomovinski? — kandidat Elbert, dovolite tudi meni nekoliko opazk k temu slavnemu pogrebu. Fr. Šuklje, zdajšnji dvorni svetnik, bil je 15 let poslanec skupine dolenjskih mest in trgov. Storil je kot poslanec dokaj dobrega za Dolenjsko in tudi za druge Slovence. Prvih 10 let bil je zelo delaven in marljiv ter odkril narodno-napreden poslanec. Vse ga je častilo in čislalo. Že samo ime Šuklje je vsacega Dolenjca vzradostilo, da je s ponosom rekel — naš je! A žalibog, prišlo je drugače. V zadnjem času je zapustil napredno stranko, hotel stati nad strankami, da, še več — napadal je stranko, iz katere je izšel. Iskal je tudi prijaznosti s klerikalci! Ali jo je pa tudi našel? Ne! Šusteršič, kateri se ga boji — in ne brez vzroka — jel je po izkušenem

parlamentarcu brezsmiselno in surovo udrihati z vsemi mu na razpolago stoječimi psokami, in seveda tudi Šuklje ni molčal in odgovoril je temu gospodu tudi „brez rokovic“. Napovedala sta si častnikarski dvoboj, ki je marsikatero pikantnost razkril. Pozneje sta se spravila — pobotala — prav po klerikalno, tako je vsaj „Slovenec“ poročal, in Šuklje tega ni demental. Radi tega je izgubil Šuklje še one simpatije, katere je imel, in vnanjeje za njegovo kandidacijo je, ako že ne popolnoma padlo — pač pa mlačno postajalo od dneva do dneva bolj, ko ga je „Slovenec“ hvalil. Kajti vsakdo je sprevidil, da stvar ne more biti poštena, ako duhovski list „Slovenec“ Šukljeja hvali, ko so ga naši duhovni črtili iz vse duše in niso na njem niti enega dobrega in poštenega lasu našli, sosebno pa še njih general Šusteršič. Postavil se je na to od narodno-napredne stranke kandidatom notar Plantan. Mož ni bil dosti znan po Dolenjskem. Prošta Elberta pa sta imela pripravljenega že prej kardinal Missia (ki še vedno s Šusteršičem vodi kranjsko klerikalstvo) in pa Nemec baron Hein in to proti vsakemu kandidatu narodno-napredne stranke.

Računili so tako: Nemci in nemškutarji na Dolenjskem so se naveličali pasivni biti in šli bodo v boj za Nemca Elberta. Klerikalcev pravih je nekaj, odvisnih tudi precej, malo jih s pijačo pridobijo, in kar bode manjkalo, storila bode vlada, in zmaga je sigurna — Nemec Elbert bo naslednik Šukljeja, sosebno še, ako razderejo staro disciplino v narodno-napredni stranki. In kako to doseči? — Ko se je razglasila Plantanova kandidatura, so klerikalni časopisi zagnali strašen jok za Šukljejem. In zakaj to, ko so ga vendar meseca avgusta še tako strašno obdelovali, bodisi na shodih (Ribnica, Kamnik itd.), kakor tudi v blaženem „Slovencu“? Disciplino je treba razdreti! No, se jim pač ni posrečilo. Vse krockodilske solze za Šukljejem niso mnogo pomagale. Račun se jim je izjalovil. Res, dobili so 200 nemških in nemčurskih glasov, kajti šli so vsi v boj do zadnjega moža — za Nemca Elberta. A od onih drugih 124 dobili so pa le kakih 60 klerikalnih glasov, drugi so bili pa po vladnem pritisku prisiljeni oddati — za vladnega kimovca Nemca Elberta. Glejte, pri nas v Novem mestu dobil je milostni 26 nemških in nemčurskih glasov, 7 duhovnikov ga je volilo (sam sebe seveda tudi) 4 intimni prijatelji ga tudi niso zapustili, kar je ubožnejših obrtnikov, ki so, ali od kapitljna, samostana in od vladnih privržencev, odvisni, so ga morali voliti, in teh je bilo 12, dali so mu svoje glasove tudi naši — klerikalci, in sicer 9 na številu, kar je bilo pa glasov boljših in omikanih Slovencev oddanih za Elberta, bodisi radi osebnosti do Plantana in jeze, ker ni njih ljubimec Šuklje kandidat, imamo jih pa 10 računati; torej prištevamo še tistih 9 požrešnih, ki so Elberta jedino radi jedi in pijače volili, pa imamo skupni račun 77 glasov.

Tako je pri nas bilo, ko se je delalo za Elberta noč in dan. On sam je hodil od hiše do hiše premožnejših ter prošil in nagovarjal; pisma je pa pisal tistim v katerih hiše se ni prav upal in jih prošil za glasove. Dan pred volitvijo se je še po noči voziral od hiše do hiše in prošil, da, udano prošil, da bi ga volili. Ubožnejše je dal klicati v prošitjo. Tudi za ženske se je postavil, katere bi za njega delale, celo frančiškani se niso mogli vzdržati, da bi ne agitirali, kajti imajo mnogo vpliva posebno pri revnejših ženskah, katere imajo dijače na stanovanjih ali pa v šolah. Te ženske so delale za njega milost, kar se je dalo. Neki gospod „flečkajnar“ so v neki hiši — kamor radi zabajajo, (tam je mnogo lepih in mladih deklet-hčera) — ker znajo te tako lepo peti — so tudi agitirali pri stari gospej mama, da pridobijo gospoda papa, za prošta Elberta. Ako so se kaj tistih 300 goldinarjev spominjali — ne vem. — Gostili so se v kapitljnu štiri tedne, seveda agitatorji in po njih vpeljani gostje. Gotovo so Elbertu zapeljali in zapili ves njegov „profit“ od vinske kupčije — če je le dosti bilo? Kaj pravite Vi gospod Možina, saj imate o tem dovolj skušnje in dober gospodar ste tudi, ko ste si kot dacar z malo plačo, toliko tiščakov prihranili. Gospod prošt je sam ali po njegovih agitatorjih vse mogoče obljuboval, kar je le vedel, da želi dotični

volilec. Imeli bi lahko pripravnico za učitelje, kakor tudi za učiteljice, višjo deklaro, obrtno šolo itd. A vsega tega ne bo, ker naš Boštjan doma ostane. Tudi nižji uradniki, kateri so ga volili, ne dobe višje plače, kakor je tudi njih avanzma šel po vodi. Še g. Demšcher ne pride v deveti činovni razred! Žalostna mu majka! Knez Lichtenstein ali še kdo višji bi ne mogel vsega izpolniti, kar bi nam Elbert preskrbel, ko bi na Dunaj prišel — seveda — za poslanca!

Pisma je mož dobival kar od ministrskega predsednika Körberja, ali po svojem velikem vplivu ali po posredovanju barona Heina, tega noče povedati — ampak postavljaj se je pa le ž njimi, še našemu Martinu Moharju so grozno imponirala. Ta mož je bil ves proštov, kljub temu, da ga je ranjki prošt Urh od velike časti klučarja odstavljal ker si je dovolil — Martine — človeka iz mesa in krvi čutiti. No, katoliški šoh je vse poravnal in mož ima v kapitelju zopet zgubljeni kredit! Takih mož nam je treba in kmalo eden drugega ne bomo poznali, ako tudi 40—50 let skupaj živimo, vsaj Martine noče jih poznati, kadar je v volilni komisiji in tudi, ako ga narodni mestni odbor voli. Čast „heiliger Martin!“ bi gotovo rekel mož, ki pozna naše žalostne in neodkritne značajneže. Da, delali ste prav pridno in krvavi pot potili za premilostnega, še stari, pobožni „Wasserspringer“ se je tako razljutil, da ga je njegova boljša polovica tolažila: „Papatschi, thue dich nicht ärgern wirst krank“. Naš „Parapluie — Director“, kateri bi bil lahko obče spoštovan someščan se je pustil ujeti v zanjke možu, katerega je „Slov. Narod“ prav dobro popisal kot Černomaljskega meščana in bivšega člana tamošnje obrtne zadruge. Ako nima še dovolj, ali pa da se še kdo ž njim pajdaši — slobodno mu! Marinko je dokaj časa miroval in so se njega slabosti prezirale a sedaj čuti zopet potrebo mej nami mirkaliti. Dobro, ako pa nemir hočete, nam tudi prav, a kadar se z milostnim na agitacijo podaste, pazite vsaj na hlapca, da se bo držal in Vas ne bode iz Kostanjevce voziral, mesto po državni cesti, po privatnih dvoriščih in tako v zadrego spravil, da mirno počivajoče prebivalce s spanja budit. Res, umazana nista bila, ker sta kar tolarje in kronce delila, samo da ste zopet voz, konje in sebe na pravo pot pripravili. Hudo je, ako je človek radi same sigurne zmage tako skrivnostno-sladko ginjen, da zahteva v privatni hiši pol litra vina. Seveda, ako tudi gospodinja uvidi, da ga nista potrebna, a ga le da, ako res želite — pa le brezplačno. Marinko ima že vpliv le kjer stanujejo študentje ali kjer imajo pa svoje v šoli. Datal je kar je mogel, a ni nič zmogel! Porabila so se vsa mogoča sredstva samo da bi zmagali a naše odlično meščanstvo, sosebno pa kar je akademično izobražena, se je zadnji hip, ko je videlo „kam pes taco moli“ spomnilo svete dolžnosti ter šlo na volišče. Častno so rešili Novomesto in sosebno še Dolenjsko sramotnega propada, da bi zmagal Nemec — klerikalec. Slava jim! Toliko za danes o tej slavni nezmagi našega Elberta, ko se on sedaj sam sramuje njemu zvesto udanih nemških in nemčurških glasov.

Iz Celja, 14. januarja. Dasiravno smo propadli, tacega veselja in navdušenja še ni bilo v celjskem „Narodnem domu“, kakor na dan volitve! Videli smo mej sabo nekatere navdušene, na katere nismo nikdar računali. Slovenska kri je le slovenska, če ne gori pa tli. Odkar smo videli mej sabo tako število obrtnikov, smo dobili tak pogum, da z veseljem in strastjo čakamo prihodnjih volitev. In pa ti drugi kraji, ki volijo s Celjem.

Iz vsega srca kličemo:

Živeli zavedni narodnjaki Savinjske doline! Živeli vrli Gornjegraščani, živeli zavedni Mozirčani, živeli rodoljubi ljubenski. Vsa čast zavednim in složnim možakom na Vranskem! Posnemajmo vedno napredujoče narodnjake šostanjske. Slava nevstrašenim narodnjakom na Laškem! Čast in slava vam nevstrašenim možakom v Šmarji, Kozjem in Konjicah. Vemo, da je stališče vaše težavno kakor naše. Pa vaša možatost nam daje pogum, da slednjič zmagamo. Vrli Brežičani, le tako naprej! Dokler ni jabolko zrelo, ne odpade! Jesen se bliža, — sad zori! Žalec, ti biser slo-

venski, pokazal si, da zaslužiš, da se od vseh strani nate oziramo, na te opiramo. Le z vami skupno je mogočna zmaga. Slava vam zavedni žalski možaki! Neupogljivi osamljeni možaki v Vitanji in Rogatcu. — Bog vas živi! In vedite, da se vas spominjamo in delamo na to, da vam pridemo v pomoč. Na naši strani ni nikjer nič! To naj nam daje pogum. Dragi Sevnčanje, veseli smo vas, da ne moremo popisati Stali ste na braniku in pokazali, kako moramo napredovati, ako hočemo oteti mili nam rod. Slava vam! In vi vojniški stebri, zaupali smo vam, zanesli smo se na vas, niti agitovat nismo prišli mej vas, in bili ste na svojem mestu. Tako je prav! Značajnost še nikdar ni propadla! — Če nismo še, pa bomo zmagali, saj pravična stvar slednjič mora na dan, in propasti mora, kar je gnjilega.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 16. januarja.

— **Osobne vesti.** V zadnji redni seji tukajšnje trgovske in obrtniške zbornice so bili imenovani, in sicer: gospod dr. Viktor Murnik drugim zborničnim tajnikom, gospod Josip Hauptmann oficialom in gospod Alojzij Golob provizoričnim kancelistom.

— **Oleispachov sistem.** Justična uprava vedno opravičuje nastavljanje nemških sodnih uradnikov na Spodnjem Štajerju s tem, da nedostaje slovenskih uradnikov. Pod to pretvezo je poslala preteklo jesen deseterico nemških avskultantov v Celje učiti se slovenščine. Kako je le ti justični upravi pri srcu, dokazuje najbolje okolnost, da je zadnji čas jela po gotovih osebah slovenske mlajše sodne uradnike s sladkimi obljubami „v njih lastnem interesu“ vabiti — v Bukovino. Dobro bi bilo, če bi naši državni poslanci povprašali na pristojnem mestu, kako se to zлага z večnim zatrevanjem, da za Sp. Štajer nedostaje slovenskih uradnikov in s to pretvezo opravičuje ponemčevanje naših uradov.

— **Dr. Alfonz Mosche** †. Sinoči je umrl tukajšnji odvetnik in prezident odvetniške zbornice gospod dr. Alfonz Mosche v starosti 62 let. Pokojnik je bil jeden najuglednejših ljubljanskih meščanov ter si je tudi v narodnem oziru pridobil velikih zaslug. Umrl dr. Mosche je bil prvi urednik „Pravnika“, sodeloval je nekaj časa v občinskem svetu in bil tudi več let zastopnik Ljubljane v deželnem zboru kranjskem, kjer si je znal pridobiti mnogo vpliva in je večkrat bil poročevalec v najvažnejših zadevah. Po odstopu dr. Pfeffererja je postal prezident odvetniške zbornice. Z njegovim nastopom se je v odvetniški zbornici uvedlo slovensko uradovanje. Rajnik je bil mirnega concilijantnega značaja in blagega srca. Bodi mu blag spomin!

— **V Kranju** je po dolgem bolehanju umrl znani trgovec in posestnik gospod Fr. Dolenc.

— **Na nocojšnji koncert** gospice Maje markize Strozzijske opozarjamo še jedenkrat naše občinstvo z željo, da se ga prav obilno udeleži. Gospica Strozzijska je mlada umetnica, katara si je v svojih prelepih koncertih mahoma osvojila poslušalce. „Bosnische Post“ je o priliki njenega koncerta v Sarajevu pisala takole: „Pred jako odličnim občinstvom je priredila sinoči (6. novembra) markiza Maja Strozzijska v veliki dvorani društvenega doma svoj koncert. Gospica Strozzijska je izredno simpatična mlada dama, in njen skromni nastop ji je pridobil mahoma srca vseh poslušalcev. Burno ploskanje je pozdravilo mlado umetnico, katero se je povečalo, ko je odpela veliko arijo iz Verdijeve opere „Traviata“. Gospica Strozzijska ima izvrstno izšolan glas, ki se odlikuje z izredno koloraturo, katara premaga z lahkoto vse tehnične težkoče. Kot interpretinja pesmi je očarala gospica Strozzijska občinstvo s prednašanjem Zajčeve „Romance“ in Albinijeve pesmi „Oproštaj“. Z vedno večjim in rastečim odobravanjem je občinstvo poslušalo nadaljnim njenim prednašanjem, in to arije iz Rossinijevega „Seviljskega brijača“, Zajčeve pesmi „Domovini ljubavi“ in arije iz Meyerbeerove opere „Dinorah“, tako da je morala pevka na burno zahtevanje dodati še nekoliko pesmi. Gospici Strozzijski je bil poklonjen po ariji iz „Traviata“ ogromen venec“. Iz lastnega prepričanja lahko popolnoma pridimo tej oceni mlade, simpatične umet-

nice, katara si bo gotovo tudi pri nas osvojila koj vse občinstvo. Zato naj bode naše geslo: Nocoj sestanek pri koncertu gospice Strozzijske v „Narodnem domu“, da tudi naše občinstvo izkaže svoje simpatije mladi umetnici, hčerki brateškega nam naroda hrvatskega!

— **Slovensko gledališče.** Včerajšnja „Tannhäuserjeva“ predstava je bila, izvzemši orkester in pevsko tekmo, posebnost dostojna, in če pomislimo, kakšne minuciozne dovršenosti da Wagner zahteva v igralskem in pevskem oziru, moramo reči, da je bila jako lepa. Kriterij za dobro predstavo Wagnerjeve opere je užitek; užitka pa nam podajajo pri nas največ one točke, ki kažejo poleg vse svoje interesantnosti silnih težkoč: to so pevski zbori in ensembli. Te muzikalične težkoče prve vrste kažejo pri nas tolike intimnosti v proizvajanju, da je to za ljubljansko gledališče naravnost častno. Od posameznikov sta se v umetniškem oziru najbolj odlikovala gđ. Carneri in gosp. Olševski. Tannhäuser g. Olševskega je posebno v 1. in 3. dejanju umetniško delo prve vrste. Sinoči se je odlikoval po lepi igri, po vokalizaciji in kristalno čisti frazi, gđ. Carneri pa se je zopet pokazala, posebno s svojim portamentom, Wagnerjsko pevko najplemenitejšo boje. Prijeto dirnil nas je sinoči v pevskem oziru Herman gosp. Vališka po plemenitosti svojega tembara in dobrem portamentu. Gosp. Oršelski se je odlikoval z nosilno silo svojega glasu posebnost v voditvi ensemblov; tudi vsi drugi sodelujoči so bili dobri. Gledališče je bilo izborno obiskano.

— **Plesni venček slovenskega** trgovskega pevskega društva. Ker letos ne bo drugega jednacega plesa, priredi slovensko trgovsko pevsko društvo dne 1. februarja v veliki dvorani „Narodnega doma“ svoj plesni venček.

— **Peričnik.** Divno krasni slap Peričnik, jedno uro od Mojstrane, je valed zadnjega, hitro nastalega mraza zamrznjen. V tej obliki je slap velikanski in spominja na razne podobe postojanske jame. Ako posije solnce na njega, kar je na Gorenjskem, kjer je megla le redka prikazen, navadno, je pogled na ledene stebre, ob kojih se solčni žarki v mavricah lomijo, nekaj posebnega. Več slovenskih planincev napravi prihodnjo nedeljo izlet v Mojstrano in k Peričniku si ogledati ta kras. Kdor se hoče pridružiti, je naprošen, da naznani to v društveni sobi „Slovenskega planinskega društva“ v „Narodnem domu“.

— **Iz Celja** se nam piše: Narodnjaki celjski, Slovenci okoliški, zapomnite si, da g. Simonšek, vulgo Blazel ni šel nasprotno volit, da si je župan Stiger par podplatov strgal zaradi njega! Mož ostal je neomajen. Čast, komur čast! Mi si moramo vse dobro zapomniti! Le še malo časa in se bomo zopet videli, in še malo časa, pa se potem nikdar več ne bomo videli! Celjani zagriznjeni, vedite, da imamo ne samo dvojno, marveč dvajsetero knjigovodstvo. Lačni bode, pa mi se bomo vam smejali.

— **Nesreča.** Iz Rajhenburga se nam piše 15. t. m.: Tukajšnji tržan in črevljarski mojster Zemjak se je sinoči, vračajoč se domov, pri neki odprtini v ograji zvrnil v potok ter utonil, oziroma zmrznil. Zjutraj so ga našli pod ledom v koritu, ki odvaja vodo k trapistovskim turbinam, mrtvega. Mož je bil malo vinjen, najbrže je v tem stranju padel skozi ono vrzel ter po strmini zdrknil v vodo, kjer je žalostno preminul.

— **Hrastova drva** sta kradla na Golovcu v gozdu Franceta Černivca mehanikar J. A. in kleparski pomočnik R. A. Bila sta zasačena in se bode, morala sedaj zaradi tega pred sodnijo zagovarjati.

— **Ponočni brzovlak**, ki vozi iz Trsta, je imel jedno uro zamude, ker se je bil stroj nekaj pokvaril in so morali v Šent Petru pripreči drug stroj.

— **Konj splašil** se je včeraj popoldne na Cesarja Jožefa trgu hlapcu Mih. Tratniku in je dirjal po Mestnem trgu na Stari trg, kjer je bil šele ustavljen. Nesreča se ni nobena pripetila.

— **Izgubljene stvari.** Pred škofijo je izgubila posestnica H. F. z Javornika denarnico, v kateri je bilo nekaj denarja, zlat prstan in dva loterijska lista.

— **Glasovirska partitura „Porina“**, slavne hrvatske opere, izide tekom 10 tednov v redakciji g. Srečka Albinija, drugega kapelnika v dež. gledališču v Za-

grebu, Meduličeva ulica 25. V prednaročbi je plačati 1 K, 12 K pa po zaključku subskripcije. Prelepa opera Lisinskega najde nedvomno tudi med Slovenci mnogo naročnikov in prijateljev.

— **Župnik — povzročitelj umora.** Nedavno je bil arbski župnik Mihael Minić zaprt. V mestu Kruševcu je bil sodnik Protić nekega večera sredi ceste ustreljen. Morilca niso mogli najti, zato se je splošno sodilo, da je bil Protić žrtva politične osvete. Po tri tedne dolgem iskanju pa so vendarle našli morilca: bil je korporal Ratko Sudimač, ki je povedal, da je sodnika umoril v družbi dveh kmetov in sicer na ukaz župnika Minića, ki mu je obljubil 3000 frankov za umor. Župnika so zaprli, in je Minić priznal, da je res ukazal umoriti sodnika, ker ga je sovražil. Župnik premore 200 000 frankov.

— **Podgane** so ga požrle. Blizu Budimpešte na posestvu Csoka-Kato so pri ljudskem štetju našli v neki hiši oskrbnika posestva zmrznjenega in od podgan skoraj popolnoma požrtega. Oskrbnik je prebival sam. Ker je zbolel, si ni mogel kuriti. Zato je zmrznil. A podgane so ga ogrizle že živega, kajti okoli trupla je bilo mnogo krvi.

Književnost.

— „**Slavjanski Vjek**“ ima v 11. in 12. številki vsebino: Stihotvorjenje Sonjakeva. — Možno li upodobljat Rossijo Avstro-Vengriji v voprosje o narodnostjah? V. I. Lamanskago. — Zapadno-slavjanskaja starokatoličeskaja cerkev. D. Verguua. — Panславизм, пангерманизм и панроманизм в XX. столетии. Istoričeskije očerki. — Sojuz slavjanskih studentov. M. Ivanka. — Novaja knjiga o Bolgarih. — Slavjanskija kulturnija novosti. — Torgovlja Rossii s Germaniej i Avstro-Vengrije za desetletje 1889—1899. — Kritika i bibliografija. — Literaturnij otdel. — Počtovi jaščik. — Objavljenija. „Slov. Vj.“ izhaja dvakrat na mesec in stane na leto 10 K. Naroča se: Dunaj, VIII/2 Bennogasse 22. Ta lepi list toplo priporočamo!

Telefonska in brzojavna poročila.

Ljutomer 16. januarja. Živela trgovska akademija! Slava zbornici! Tako naprej!

Ljutomerski narodnjaki.

Dunaj 16. januarja. Rumunski minister Karp, ki je bil včeraj v Berlinu v avdijenci pri cesarju Viljemu, je prišel danes sem, in ga je tudi cesar Franc Jožef sprejel. Temu potovanju rumunskega ministra se pripisuje velik politični pomen.

Dunaj 16. januarja. Iz Tarnopola se poroča, da so imeli tamkaj maloruski poslanci vseh strank shod, na katerem so se zjediniili na skupen političen program in sklenili ustanoviti v državnem zboru in v gališkem dež. zboru poseben maloruski klub. V nasprotju s tem poročilom trdi „Politik“, da sta se dr. Šusteršič in maloruski poslanec Barwinski te dni na Dunaju dogovarjala zastran obnovitve „Slovanske krščanske zveze“, vendar se v političnih krogih sodi, da Malorusi ne pojdejo več v to „Slovansko krščansko zvezo“, zlasti ker so jim Poljaki, katerim se imajo Barwinski in tovariši zahvaliti za mandate, v „Czasu“ naravnost povedali, da je njih mesto ob strani poljskega kluba in da v „Slovanski krščanski zvezi“ nimajo ničesar iskati.

Dunaj 16. januarja. V ministrstvu za nauk in bogočastje se ustanovi novo mesto sekcijskega šefa. To mesto dobi bivši poljski poslanec konservativni dr. Milewski.

Praga 16. januarja. Govorica, da vstopi dr. Engel v ministrstvo, se je izkazala kot neutemeljena. Na vprašanje, če stopi Engel res v ministrstvo, je ta odgovoril, da bi moral vendar tudi on o tem kaj vedeti, da pa mu ni nihče ničesar ponudil.

Reka 16. januarja. Triletni konflikt mej laško avtonomistično stranko in madjarsko vlado je poravnal. Guverner je sedaj razpisal volitve v občinski zastop, in sicer na dan 24. t. m.

Pariz 16. januarja. Zbornica je začela razpravo o zakonskem načrtu proti cerkvenim društvom in redovom. Zmaga je vladi zagotovljena.

Darila.

Upravištvu našega lista so poslali:
Za družbo av. Cirila in Metoda. V gostilni „Miramar“ v Ljubljani po gosp. J. Tustiju nabranih 6 K za deljene karte in izgubljenega jada. — Mesto venca na grob gospe Ivane Tura v Litiji darovali so naslednji pošiljalci 47 K, in sicer: (vnuka Pavel in Albin 10 K, vnukinja Julka 3 K, gosposki Hilda pl. Orbog in Amalija Jenko 10 K, gđ. Lj. Robleková 2 K, gospe M. Kummer in Rozalija Černe 1 K). — Mesto vencev na krsto gospe Ivane Tura v Litiji darovali so naslednji pošiljalci 24 K in sicer: (gospa Ana Ravnikar s rodbino v Ljubljani dragi sva-kinji in teti 10 K, rodbina Vrančičeva v Ljubljani 6 K, gosp. Anton Brce, župnik v Boštanju in gospa Josipina Lebinger v Litiji 4 K). — Gđ. Tonia Majzeljeva v Belicerkvi 5 K 12 vin., katere je daroval gosp. Ivan Dovjak s geslom: „Največ sveta otrokom sliši slave“. — Gospod V. L. 4 K 40 vin., darovanih v veseli družbi v gostilni pri Jošku v Šentvalburgi. — Gđ. Papica Lilek v Vodicah 5 K, nabranih v veseli družbi na Skarčini s devizo: „Vsem narodom enakopravnost.“ — Skupaj 91 K 52 vin. — Živeli!

Avstrijska specialiteta. Na želodcu boleha-jočim ljudem priporočati je porabo pristnega „Moll-ovega Seidlitz-praška“, ki je preskušeno domače zdravilo in vpliva na želodec krepilno ter pospešilo na prebavljenosti in sicer s rastočim uspehom. Skatljica 2 K. Po postnem povzetju razpošilja to zdravilo vsak dan lekarnar A. MOLL, c. in kr. dvorni zalagatelj, DUNAJ, Tuchsleben 9. V lekarnah na deželi zahtevati je izrečno MOLL-ov pre-parat, zaznamovan z varnostno znamko in s pod-pisom. 5 (2-1)

Dež. gledališče v Ljubljani.
Štev. 61. Dr. pr. 1090

Dramska noviteta!

V četrtek, dne 17. januarja 1901.

Prvikrat na slovenskem odru:

Charleyeva teta.

Gluma v treh dejanjih. Spisal Brandov Thomas. Poslovenil „*“. Režiser g. A. Dobrovoly.

Blagajnica se odpre ob 7. uri. — Zatelek ob 7 1/2 uri. — Konec po 10. uri. Pri predstavi sodelujejo orkester sl. c. in kr. pih. polka Leopold II. št. 27.

Prihodnja predstava bo v soboto, 19. januarja. Predstava na nepar! Četrtnkrat Wagnerjeva ro-mantična opera: „Tannhäuser“.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 11. januarja: Angela Dovgan, pismo-noševa hči, 9 mes., Poljanska cesta št. 60, pljučni katar.

Dne 12. januarja: Bogomir Vidmar, črko-stavčev sin, 2 leti, Marije Terezije cesta št. 11, vnetje možganske mreže.

Dne 14. januarja: Marija Papler, žagarjeva žena, 55 let, Konjušne ulice št. 13, srčna hiba. — Marija Selig, pomoč. uradnika vdova, 86 let, Cerkvene ulice št. 21, pljučnica. — Josip Pajk, usnjarski pomočnik, 55 let, Zaloška cesta št. 7, kap.

Dne 15. januarja: Josip Vidmar, pismo-noša, 44 let, Streliške ulice št. 16, rak.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m. Srednji arčni tlak 736-0 mm.

Januar	Čas opa-zovanja	Stanje baro-metra v mm.	Tempera-tura v °C	Vetrovi	Nebo
15	9. zvečer	748.9	-6.4 al. svzhod		oblačno
16	7. zjutraj	747.9	-11.5 sr. sever		jasno
	2. popol.	745.1	-3.1 sl. sever		jasno

Srednja včerašnja temperatura -8.3°, nor-male: -2.5°.

Dunajska borza

dne 16. januarja 1900.

Skupni državni dolg v notah	98:30
Skupni državni dolg v srebru	98:15
Avstrijska zlata renta	117:25
Avstrijska krona renta 4%	98:15
Ogrska zlata renta 4%	117:-
Ogrska krona renta 4%	92:2
Avstro-ogrsk. bančne delnice	170:2-
Kreditne delnice	661:25
London vista	240:60
Nemški državni bankovci za 100 mark.	117:65
20 mark	23:53
20 frankov	19:15
Italijanski bankovci	90:70
C. kr. cekini	11:34

Ljubljanska kreditna banka

Laibacher Creditbank

v Špitalskih ulicah št. 2

menjalnica v pritličju

sprejema vloge na hranilne knji-žice ter iste obrestuje po 4%, od dne vloge do dne dviga.

3%, rentni davek od teh hranilnih vlog plača banka sama.

Ljubljanska kreditna banka

izplača tudi večje svote brez od-povedi. (11-13)

Zunanijm vlagateljem

so na željo poštne hranilnične položnice na razpolago v svrhu poštne preste vpošiljatve zneskov.

Tužnega srca javljamo vsem sorod-nikom, prijateljem in snancem preža-lostno vest, da je dopadlo vsemogočnemu Bogu našo neposabno soprogo, oziroma mater, gospo

Marijo Koman roj. Oblak

v ponedeljek, dne 14. t. m., popoldne ob 5 1/2. uri, po kratki, a sila mučni bo-lezni, prevideno s svetimi zakramenti, v 29. letu njene starosti, poklicati v boljše življenje.

Pogreb drage rajke je bil danes v sredo, dne 16. t. m., ob 2. uri popoldne. Sv. zadušne maše se bodo brale v tukajšnji župni cerkvi.

Preblogo umrlo priporočamo v mo-litev in blag spomin!

Škofja Loka, 16. januarja 1901.

Frane Koman, soprog. — Cecl-ija, Albina, Mitroslav, Ama-rija, otroci. (128)

Brez vsakega posebnega naznanila.

Potrtilim, tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom in prijateljem pre-tužno vest, da je preljubljena naša hčerka, oziroma sestra

Eleonora Račić

po dolgi, mučni bolezni, previdena s svetotajstvi, danes ob 7 uri zvečer, 21 let stara, mirno v Gospodu zaspala. Pogreb bo v sredo, 16. januarja, ob 4. uri popoldne.

Predrago ranjco priporočamo v blag spomin in molitev.

Boštanj, dne 14. januarja 1901.

Alojz Račić, nadučitelj, oče. — Franciska Račić, mati. — Ma-rija, učiteljica, sestra. — Božidar, dijak, brat. (127)

Posebni parte se ne izdajajo.

Krajevni agenti

se iščejo.

Ponudba pod „Platzagent“ upravi-štvu „Slov. Naroda“. (129-1)

Trgovski pomočnik

spreten in izurjen prodajalec v železninski stroki, zanesljiv, vsprejme se pod dobrimi pogoji. — Ponudbe pod „S“ upravnistvu „Slov. Naroda“. (131-1)

Učenec

dobrih in poštenih starišev, zmožen sloven-skega in nemškega jezika, s primerno šol-skó oliko se sprejme v večjo trgovino z manufakturnim blagom na deželi. (123-1)

Naslov pove upravnistvo „Slov. Nar.“.

Posestvo na prodaj.

Na prodaj je iz proste roke novo zi-dana hiša št. 67 na Polzeli pri Braslov-šah v Savinjski dolini. Pri hiši je hlev za kravo in svinjak, šupa za krmo in drva in njiva. Hiša stoji na lepem prostoru in je jako pripravna za kakega g. penzionista, in je tudi lep in pripraven kraj za zidanje kake vile. (130-1)

Več se izve pri lastniku hiše št. 67, pošta Polzela pri Celji, Štajersko.

Ces. kr. avstrijsko državno železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. oktobra 1900. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Proga čez Trbiž. Ob 12. uri 5 m po noči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Aussee, Solnograd; čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc na Du-naj via Amstetten. — Ob 7. uri 17 m zjutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd, Inmost, čez Amstetten na Dunaj. V oktobru in aprilu ob ne-deljah in praznikih v Linc. — Ob 11. uri 51 m do-poldne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 4. uri 6 m popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inmost, Bregenc, Curih, Geneve, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vane, Heb, Franzove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko, Dunaj via Amstetten. — Proga v Novo mesto in v Kočevje. Osonni vlaki: Ob 6. uri 54 m zjutraj, ob 1. uri 5 m popoldne, ob 6. uri 55 m zvečer. Prihod v Ljubljano juž. kol. Proga iz Trbiža. Ob 5. uri 15 m zjutraj osonni vlak z Du-naja via Amstetten, Lipskega, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plana, Budejevic, Solnograda, Lince, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregence, Inmosta, Zella ob jezeru Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Št. Mohorja, Pontabla. Ob 4. uri 38 m popoldne osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Franzensfeste, Pontabla. — Ob 8. uri 51 m zvečer osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. V oktobru in aprilu ob nedeljah in praznikih iz Lince. — Proga iz Novega mesta in Kočevja. Osonni vlaki: Ob 8. uri in 21 m zjutraj, ob 2. uri 32 m popoldne in ob 8. uri 48 m zvečer. — Odhod iz Ljubljane drž. kol. v Kamnik. Ob 7. uri 28 m zjutraj, ob 2. uri 5 m popoldne, ob 6. uri 50 m zvečer. — Prihod v Ljub-ljano drž. kol. iz Kamnika. Ob 6. uri 49 m zjutraj, ob 11. uri 6 m popoldne, ob 6. uri 10 m zvečer.

Proti malokrvnosti

Železnato vino

lekarnarja

G. Piccoli v Ljubljani

dvor. založnika Njeg. Svetosti papeže

Ima v sebi 90krat več železa

kakor druga po reklami nezaslužno sloveča china-železnata vina, katera čisto nimajo več železa v sebi, kakor vsako ceno namizno vino. III. (1368-20)

Vsed tega največje jamstvo za izdatnost tega vina pri malokrvnih, nervoznih ali vsled bolezni oslabilih osebah, kakor tudi še posebno pri ble-dih, slabotnih in bolehalih otro-cih. Dobiva se v steklenicah po pol litra. Vnanja naročila proti povzetju.

Učenec

z dobrimi šolskimi spričevali vsprejme se takoj v trgovini mešanega blaga

Slavinec in Šeleker (104-3)

v Šmartnem pri Litiji, Kranjsko.

V najem ali na račun se odda takoj za več let

pekarija in gostilnica

v Radovljici pri Pernusu na glavnem trgu.

Najemniki se vabijo na ogled in govor. (121-2)

Predivo

kakor tudi

vse druge deželne pridelke

kupuje najdražje

Anton Koleno

trgovca v „Narodnem domu“ v Celji.

Kdor ima veliko prediva, naj naznani zadnjo ceno in množino. (117-2)

Velefino surovo maslo

prve planinske mlekarske zadruga

priporoča

Edmund Kavčič

Prešernove ulice, nasproti glavni pošti.

Istotam: (12-12)

Fina narezana svinjska gnjat, an-gleški Victoria-Punsch-Extrakt, iz-borna zaloga finega vina.

Trgovina z mešanim blagom.

Radi rodbinskih razmer se odda pod zelo ugodnimi pogoji v lepi, veliki vasi na Notranjskem že nad 30 let tispevajoča trgovina z mešanim blagom. Letnega pro-meta nad 40 000 K. (132-1)

Več pove upravnistvo „Slov. Naroda“.

Lepa

žrebetna kobilica

2 vozova, vprega, sani, vino in sodi

se radi smrti gospodarja (110-3)

ceno prodajo.

Poizve se v gostilni „Pri zvezbi“.

V najem dam takoj

pod ugodnimi pogoji svoje za poljubni obrt pripravno

posestvo

v Slomšekovih ulicah št. 17 v Ljubljani

obstoječe iz dveh stanovanj, dveh de-lavnic, majhnega hleva in prostor-nega dvorišča.

Vinko Čamernik

kamnosek.

(89-2)

dr. Alfons Mosche

dvorni in sodni odvetnik, predsednik kranjske odvetniške zbornice

ki je včeraj zvečer ob 9. uri, previden z vsemi sv. zakramenti za umirajočo, po dolgem in mučnem trpljenju, v 62. letu svoje dobe, blaženo v Gospodu zaspal.

Zemski ostanke dragega rajnika se bodo jutri v četrtek, dne 17. januarja, ob 4. uri popoldne, iz hiše žalosti, Frančiškanske ulice št. 14, prepeljali na pokopališče pri sv. Kristofu, in tam v lastnem grobu položili k večnemu počitku. Sv. maše zadušnice se bodo brale v raznih cerkvah.

V Ljubljani, dne 16. januarja 1901.

(133)

Terezina Mosche, roj. Zeschke, soproga. — Egon Mosche, Vera Valenta pl. Marchthurn, roj. Mosche, Erich Mosche, otroci. — M. U. Dr. Alfred Valenta pl. Marchthurn, c. kr. profesor in primarij, zet. — Klemen Mosche, c. kr. dež. sodni svetnik, brat. — Lerie Va-lenta pl. Marchthurn, vnukinja.